

K PLÁNOVÁNÍ SPOJOVACÍ SOUSTAVY

K nejzávažnějším opatřením, která přispívají ke zvyšování připravenosti velitelství a štábů, zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti ČSLA, patří cvičení všech druhů i stupňů, zvláště pak cvičení s částečně vyvedenými vojsky, jako byly „Dukla 82“, „Granit 82“ a některá cvičení druhů vojsk.

Pro spojovací vojsko je důležité, že oproti minulým cvičením byly vytyčeny a procvičovány nové cíle a úkoly v oblasti velení, z kterých vyplynuly zvýšené, přitom velmi náročné požadavky na organizaci a zabezpečování spojení na všech stupních velení. K nejdůležitějším patří:

- nepřetržitě velení ze dvou míst velení (VS a ZVS),
- velení ze společného velitelského stanoviště letectva a PVO,
- procvičování způsobu velení z předem určeného místa velení (PMV) a ze vzdušného místa velení (VzMV),
- přemísťování míst velení a spojovacích uzlů ve dvou sledech,
- procvičování nových vnitřních struktur velitelských stanovišť,
- zavádění automatizovaných systémů velení a řízení s využitím výpočetní techniky jako hlavního prostředku,
- procvičování nových vazeb orgánů velení na nadřazené a podřazené stupně velení, na součinnostní orgány velení i vnitřních vazeb na jednotlivých prvcích velení,
- zabezpečování zvyšujícího se množství hovorů, předávaných informací, zpráv a nařízení v minimální době, při respektování požadavků autonomního spojení pro řízení palby.

V návaznosti na zvyšující se požadavky v oblasti velení neustále procvičujeme nové zásady a metody plánování, budování a exploatace spojovacích soustav, které byly předmětem jednání vědeckoterapeutické konference spojovacího vojska (Vojenská mysl 10/81) i teoretické a praktické přípravy na cvičení. Značným přínosem v rozvoji i osvojování si těchto zásad, metod a norem je využívání zkušeností spojovacího vojska Sovětské armády, které jsou nám v duchu internacionálních vztahů tradičně poskytovány.

Zkušenosti hlavně ze cvičení „Blesk 82“ a „Dukla 82“ ukázaly, že při řešení nových úkolů se projevila nutnost dodržování osvědčených hlavních zásad a postupů při plánování a řízení spojovací soustavy na operačním stupni. K jejich důslednému využívání chceme vysvětlit obsah těchto zásad.

Cíle a obsah plánování spojovací soustavy

V současné době na všech operačních cvičeních při plánování operace se využívají metody postupného anebo souběžného plánování. Použití té které metody je dáno operační situací, charakterem stanovených úkolů a časovými možnostmi.

Plánování spojení a ukládání úkolů je součástí řízení spojení. Přitom plánování tvoří jádro veškerého řízení a je jednou z nejdůležitějších etap v práci náčelníka spojovacího vojska.

Praxe při cvičeních ukázala, že spojení může zabezpečit potřebu velení jen v tom případě, bereme-li v úvahu veškeré potřeby velení, možnosti spojovacích prostředků a spojovacích svazků a útvarů. Na cvičeních se jen potvrdilo, že bez pečlivého plánování nemůžeme spojení správně organizovat, a tím nemůžeme plnit úspěšně svoji funkci.

Základní vliv na plánování spojení má velitel a náčelník štábu. Velitel stanoví systém velení vojskům, rozmístění, způsob a postup při přemísťování míst velení, jejich vzájemnou zaměnitelnost, součinnost svazů, svazků a útvarů v operaci. Za spojení odpovídá náčelník štábu svazu a za bezprostřední organizaci spojení náčelník spojovacího vojska.

Zkušenosti ukazují, že se vzrůstajícími požadavky musí věnovat náčelník štábu pozornost konkretizaci úkolů náčelníka spojovacího vojska k organizaci spojení v operaci. Tento mu předloží návrh způsobu řešení v plánu spojení. Náčelník štábu jej schválí spolu s nařízením pro spojení podřízeným štábům.

Při stanovení úkolů náčelník štábu zpravidla uvádí:

- uskupení, celkové úkoly vojsk a způsob součinnosti,
- umístění míst velení, směr a postup při jejich přemísťování,
- organizace velení vojskům při vyřazení míst velení (VS, ZVS) z činnosti,
- s kým, v jaké časové lhůtě a jakými prostředky má být navázáno spojení,
- kterým spojovacím směrem je třeba věnovat zvláštní pozornost.

V průběhu operace náčelník štábu včas informuje náčelníka spojovacího vojska o možných změnách operační situace a velení, které mohou mít vliv na doplňky nebo změny v plánu spojení.

Zkušenosti potvrzují stále platnou zásadu, že **cílem plánování** musí být určení nejlepšího způsobu organizace spojení a výstavby, tj. vytvoření optimální spojovací soustavy v konkrétních podmínkách operace k zabezpečení nepřetržitého velení vojskům.

Velmi důležitou otázkou je dosažení tohoto cíle při nejefektivnějším využití sil a prostředků spojovacích svazků a útvarů. Zkušenosti ukazují, že to není snadný úkol a k dosažení co nejlepšího výsledku je nutná cílevědomá, soustředěná, přesně určená, časově sladěná činnost celé správy spojovacího vojska (spojovacího oddělení) za stálého osobního vlivu náčelníka. K tomu je třeba mít stanovenou jasnou metodiku práce a plně při zpracování využít určené doby pro zplánování v rámci celého štábu. Úspěch totiž závisí i na dokonalé součinnosti s ostatními správami a odděleními štábu.

Spojení plánujeme i nadále do celé hloubky operace, podrobně a konkrétně pak do bližšího úkolu.

Plánování spojení spočívá ve stanovení:

- počtu přímých spojů a prostředků k jejich rozvinutí,
- struktury opěrné spojovací sítě (počet a druh OSU, spojovacích os, počet a druh spojovacích roků),
- místa budování a složení spojovacích uzlů míst velení,
- způsobu připojení spojovacích uzlů míst velení svazu a podřízených svazů a svazků k OSU a PSU, způsobu vydělení spojovacích kanálů z opěrné spojovací sítě,
- úkolů spojovacím svazkům a útvarům,
- časových lhůt zahájení a ukončení výstavby a doby pohotovosti spojení na jednotlivých směrech a celé spojovací soustavy,
- stavu zálohy a způsobu jejího použití,
- působu zabezpečení spojení při předání velení z jednoho místa velení svazu na druhé místo velení,
- opatření k zabezpečení spolehlivosti spojení a jeho ochraně před působením nepřítelů,
- způsobu velení spojovacím svazkům, útvarům a spojovací soustavě,
- opatření k zabezpečení bojeschopnosti spojovacích svazků a útvarů, jejich doplňování k úhradě ztrát a zabezpečení oprav spojovacích prostředků.

Hlavní etapy plánování spojení

Cvičení potvrdila, že s rostoucí složitostí a rozmachem spojovacích soustav je tím více aktuální dodržování etap plánování spojení. Hlavní etapy plánování spojení zůstávají, a to ujasnění úkolů a příprava plánování, přijetí rozhodnutí náčelníka spojovacího vojska k organizaci spojení a ke zpracování plánovacích dokumentů, vlastní plánování — zpracování plánu spojení a příslušných dokumentů.

Práce spojovací správy (oddělení), spojené s plánováním spojení, začínají od **ujasnění** výchozích údajů. **Výchozí údaje** pro plánování zahrnují:

- operační směrnici,
- nařízení pro spojení nadřízeného štábu,
- rozhodnutí velitele k operaci, úkoly vojsk v operaci,
- pokyny náčelníka štábu k otázkám velení a spojení,
- stav spojovacích sil a prostředků,
- spojovací uzly, které můžeme použít k výstavbě opěrné spojovací sítě, přímých spojů a přípojných vedení,
- údaje o nepříteli, především jeho možnosti působení na systém velení a spojovací soustavu vlastní a podřízených,
- údaje o terénu v prostoru působení spojovacích svazků a útvarů, údaje o fyzikálně zeměpisných a klimatických podmínkách,
- údaje o místní spojovací síti, stavu státní a stacionární opěrné spojovací sítě v prostoru bojové činnosti.

Náčelník spojovacího vojska musí v první řadě vycházet z:

- operačního učlenění vojsk při útočné operaci,
- lhůt plnění úkolů útočné operace vojsky,

- plánované hloubky a tempa útočné operace,
- situace svazů a svazků, které budou v součinnosti řešit bojové úkoly.

Znalost všech těchto výchozích údajů umožňuje náčelníkovi spojovacího vojska a důstojníkům správy (oddělení) spojovacího vojska zhodnotit spojovací situaci.

Spojovací situaci bude hodnotit podle těchto hlavních otázek:

- způsob zabezpečení spojení s nadřazenými a součinnostními svazy (svazky),
- vliv nepřítele na spojení a pravděpodobné ztráty; stav sil a prostředků REB nepřítele a jeho možnosti rádiového průzkumu a rušení spojení,
- operační sestava, operační učlenění a úkoly organizace velení,
- způsob součinnosti vojsk,
- zvláštnosti bojové činnosti, které mají vliv na organizaci spojení,
- stav spojovacích sil a prostředků,
- možnosti využití radioreléové sítě a státní spojovací sítě,
- zálohy spojovacích prostředků a exploatace materiálů,
- charakter terénu v pásmu bojové činnosti, klimatické podmínky (možnost jejich vlivu na spojení),
- doba stanovená na plánování, organizaci a rozvinutí spojovací soustavy.

Zhodnocení spojovací situace je nutné zakončit co nejdříve po ujasnění výchozích údajů pro plánování.

Na zkušenostech a celkové přípravě náčelníka spojovacího vojska a příslušníků spojovací správy (oddělení) závisí, budou-li při zhodnocení spojovací situace učiněny správné, konkrétní a přesné závěry, nezbytné pro plánování spojení.

Náčelník spojovacího vojska musí vyvodit správné závěry ze zhodnocení spojovací situace:

- o možných ztrátách osob a techniky a které prvky spojovací soustavy může nepřítel v první řadě narušit,
- jaké opatření učinit v zájmu snížení efektivity působení nepřítele na spojení (zvláštní pozornost přitom věnovat rádiovému průzkumu a rádiovému rušení nepřítele),
- s kterými prvky operačního učlenění vojsk je třeba zabezpečit zvlášť spolehlivé spojení,
- o systému velení a způsobu přemístění míst velení,
- o způsobu obnovení narušeného velení,
- možnosti splnění nastávajících úkolů v operaci v závislosti na stavu spojovacích sil a prostředků; přitom je třeba řešit požadavky směrem k nadřazenému náčelníkovi spojovacího vojska, organizaci oprav a přípravu specialistů,
- o využití spojovacích vedení, kanálů a stanic spojovacího vojska.
- o nejúčelnější využití spojovacích prostředků na základě zhodnocení terénu, počasí atd.

Hlavní závěr z hodnocení časových možností spočívá v tom, zda má dostatek času na plánování spojení, uložení úkolů vykonavatelům, k předsunutí spojovacích svazků a útvárů do prostoru jejich činnosti a k rozvinutí spojovací soustavy ve stanovené časové lhůtě.

Po zhodnocení situace přistupuje k **přijetí rozhodnutí k organizaci spojení a rozpracování plánovacích dokumentů**. V první řadě rozdělí dobu, potřebnou k řešení jednotlivých otázek, a určí dobu zahájení a ukončení prací souvisejících se zabezpečením spojení.

Po ujasnění výchozích údajů a zhodnocení spojovací situace přijímá náčelník spojovacího vojska rozhodnutí ke konkrétním otázkám organizace spojení a zpracování plánovacích dokumentů.

V rozhodnutí stanoví:

- hlavní úkoly spojení v operaci,
- strukturu opěrné spojovací sítě (způsob výstavby) ve výchozích prostorech a v průběhu operace počet a složení os, rokůd, OSU a PSU,
- počet spojovacích kanálů od vlastních míst velení k místům velení podřízených svazů a svazků,
- rychlost narůstání opěrné spojovací sítě,
- způsob připojení SU míst velení vlastních a podřízených k OSU,
- způsob organizace a postup při zabezpečování rádiového a polního poštovního spojení,
- úkoly spojovacím svazkům a útvarům při zřizování a využívání spojovací soustavy,
- lhůty pohotovosti spojení,
- konkrétní opatření k ochraně a obnově spojovací soustavy (oklikové spoje, zálohy a jejich použití),
- způsob zabezpečení spojení při vyřazení místa velení z činnosti a předání velení na jiná místa velení,
- organizaci velení spojovacímu vojsku a řízení spojovací soustavy.

Přesné a jasné pokyny k uvedeným otázkám důstojníkům správy (oddělení) postačují ke zpracování spojovacích dokumentů k operaci. V jednotlivých případech může náčelník spojovacího vojska podřízeným důstojníkům upřesnit a konkretizovat pokyny k ostatním otázkám přímo.

Nemá-li dostatek času, může náčelník spojovacího vojska vydat k plánování jen všeobecné pokyny a v průběhu zpracování je upřesnit.

V zájmu zkrácení doby pro plánování se plánovací práce zajišťují metodou souběžného plánování.

Náčelník spojovacího vojska musí důsledně řídit návaznost všech prací na plánovacích dokumentech a koordinovat je.

Vlastní plánování — zpracování dokumentů důstojníky správy (oddělení) probíhá podle pokynů náčelníka spojovacího vojska.

K dokumentům pro řízení spojovací soustavy a spojovacího vojska patří:

- plán spojení,
- organizační dokumenty,
- pracovní dokumenty,
- výkazové dokumenty,
- informační dokumenty.

Prvé tři dokumenty se zpracovávají na základě výchozích údajů, zhodnocení situace a rozhodnutí náčelníka spojovacího vojska. Jejich zpracování začíná zpravidla plánem spojení. Avšak ke zpracování plánu spojení je třeba předem (již v míru) připravit řadu pracovních dokumentů.

Kladem v plánovací činnosti správy spojovacího vojska spojovacích oddělení svazů na cvičeních bylo zvládnutí a zpracování plánu spojení podle přijatých doporučení v rámci armád členských států Varšavské smlouvy. Jednak využívaly v období plánování grafikonu prací, který vycházel ze zámýslu organizace spojení, a dále jako základ plánu spojení zpracovávaly tři dokumenty:

- všeobecnou operační spojovací část — spojovací soustavu (na mapě),
- schéma organizace operačních spojů (na zvláštním listu),
- textovou a vysvětlující část plánu spojení.

Blíže jsou tyto dokumenty popsány ve Vojenské myslí 5/82.

K pracovním spojovacím dokumentům patří:

1. Pracovní mapa náčelníka spojovacího vojska.
2. Pracovní dokumenty k organizaci rádiového spojení a rádiového maskování:
 - schéma [tabulka] rádiového spojení s rozpočtem rádiových prostředků,
 - provozní rádiové údaje,
 - pracovní mapa.
3. Pracovní dokumenty k radioreléovému a troposférickému spojení:
 - pracovní mapa se schématem radioreléového a troposférického spojení,
 - tabulka rozdělení kanálů opěrné spojovací sítě,
 - údaje pro provoz radioreléového a troposférického spojení.
4. Pracovní dokumenty ZAS:
 - tabulka ZAS s rozpočtem prostředků,
 - tabulka rozdělení klíčové dokumentace.
5. Tabulka volacích znaků SU a funkcionářů.
6. Plán organizace a kontroly ochrany spojení a grafikon přemístění uzlů a stanovišť kontroly bezpečnosti spojení.
7. Plán polního poštovního spojení a grafikon provozu pohyblivých spojovacích prostředků.
8. Plán technického zabezpečení.
9. Plán obnovy spojovací soustavy.

Všechny vyjmenované dokumenty se zpracovávají na místě řízení náčelníka spojení (MR NS), které je pracovištěm NSV (NSO) svazu. Na místě řízení spojení je stálá dozorčí směna.

V průběhu zpracování plánovacích dokumentů se potvrdilo, že je nezbytná těsná součinnost zvláště s operační správou, zpravodajskou správou, štábem raketového vojska a dělostřelectva a s náčelníky speciálních vojsk.

Dokumenty zpracovávají ti funkcionáři, kteří je potřebují při řízení spojení. Stupeň detailizace pracovních spojovacích dokumentů musí být takový, aby tyto pracovní dokumenty zabezpečovaly přesnost, konkrétnost a kvalitu řízení spojení. V této souvislosti byla správně na cvičeních věnována pozornost zdokonalování systému řízení spojení podle nových doporučených zásad. I tyto jsou uvedeny ve Vojenské myslí č. 5/82.

Na závěr chceme uvést, že zdokonalený způsob plánování a systému řízení spojení, doporučený v armádách členských států Varšavské smlouvy, byl tvůrčím způsobem uplatněn na cvičeních tohoto výcvikového roku a přinesl první pozitivní výsledky. Přesto máme za to, že jsme teprve na začátku, a příslušníci spojovacího vojska musí vynaložit velké úsilí k tomu, aby si nové zásady plánování nejen osvojili, ale aby je dokázali v praxi na cvičeních plně využívat k řešení nových požadavků.

Proto dalším otázkám plánování a řízení spojení musíme věnovat všestrannou pozornost. To platí nejen pro náčelníky spojovacího vojska, ale i pro funkcionáře, kteří rozhodují a schvalují dokumenty, podle kterých se zabezpečuje budování spojovací soustavy.